

Nr 386

Av fru Holmqvist m. fl., om viss översyn av barnavårdslagen.

(Lika lydande med motion nr 325 i Första kammaren)

Den nya barnavårdslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1961, medförde en vidgning av barnavårdsnämndernas verksamhetsområde. Nämnderna bereddes samtidigt möjlighet att ingripa på ett mera differentierat sätt än tidigare. I propositionen till den nya lagen liksom i utskotts- och riksdagsbehandlingen framhölls vikten av att barnavårdsnämndernas verksamhet intensifierades och företrädesvis inriktades på förebyggande åtgärder.

För ett fortsatt reformarbete är det av största betydelse att principerna för samhällets barn- och ungdomsvård ägnas fortlöpande uppmärksamhet av statsmakterna. Inte minst viktigt är det att kontinuerligt kunna bedöma hur de tillämpande organen lyckas lösa de uppgifter som lagstiftningen ålägger dem. Barnavårdslagen har nu varit i tillämpning i fem år. Även om fem år icke är någon lång tid i fråga om tillämpning av en lag, torde landets barnavårdsnämnder redan vunnit värdefulla erfarenheter av den nya lagen i fråga om dess tolkning och praktiska tillämpning.

Från barnavårdshåll har pekats på att barnavårdslagens procedurregler i vissa fall är svårbedömbara och kan komplicera handläggningen av barnavårdsärendena. Särskilt tycks bestämmelsen i 19 § om delgivning ha vållat svårigheter i den praktiska tillämpningen. Vissa förenklingar av procedurreglerna synes vara möjliga utan att därigenom rättssäkerhetskravet behöver trädas för när.

Som inledningsvis antydde uttalade sig statsmakterna för en starkare inriktning av barnavårds- och ungdomsvårdsarbetet mot förebyggande åtgärder. De förebyggande åtgärderna omfattar såväl åtgärder som i sig rymmer tvångsmoment, innebärande större eller mindre inskränkning av den enskildes frihet, som åtgärder av helt frivillig karaktär. Lagutskottet uttalade att åtgärder av frivillig karaktär, s. k. hjälpåtgärder och liknande åtgärder, med samtycke av den underårige och hans föräldrar kan vidtagas, även om de förutsättningar för ingripande som stadgas i 25 § inte är för handen. Av erfarenhet vet man att dylika samförståndslösningar vanligen utgör den bästa och säkraste grunden för goda behandlingsresultat. I dessa sammanhang uppstår emellertid ofta behov av ekonomisk hjälp. Med hänsyn till att rätten att utge ekonomisk hjälp inom ramen för omnämnda kurativa verksamhet icke är direkt inskriven i lagen, har tvekan

uppstått huruvida och i vilken omfattning barnavårdsnämnden äger sådan rätt.

Det kan ifrågasättas om inte — för att undanröja all tveksamhet — nämnda kurativa verksamhet liksom rätten att ekonomiskt bidra till de hjälpåtgärder som inom ramen för denna verksamhet kan komma i fråga borde vara direkt inskrivna i barnavårdslagen.

1960 års barnavårdslag upptar ett nytt omhändertagandeinstitut — omhändertagande för utredning. För placering av den som omhändertagits för utredning anvisades i förarbetena till lagen två vägar, nämligen placering å ungdomsvårdsskolas mottagningsavdelning och å upptagningshem. I sistnämnda institutioner avsåg man att genom särskilda anordningar söka säkerställa en relativt betryggande tillsyn. Föredragande statsrådet framhöll emellertid, att beträffande sådana utredningsfall, för vilka intagning å anstalt av mera sluten typ erfordrades, skulle användas ungdomsvårdsskolornas mottagningsavdelningar.

Av representanter för den sociala barna- och ungdomsvården och för åklagarväsendet har vid olika tillfällen påtalats att nuvarande placeringsmöjligheter för utredningsfallen icke är tillfredsställande. Mottagningsavdelningarna är sålunda vanligen alltför ocentralt belägna. Upptagningshemmen har icke i erforderlig utsträckning tillförts erforderliga resurser för att kunna funktionera jämväl som utredningshem. Vi finner det därför angeläget, att frågan om placeringsmöjligheterna för utredningsfallen blir föremål för förnyade överväganden och att man därvid beaktar också möjligheterna av en kombination av utrednings- och behandlingshem. Härigenom skulle skapas ökade förutsättningar för en med den psykiska barna- och ungdomsvården integrerad vård och behandling, vilket från flera synpunkter kan anses önskvärt.

Under åberopande av det anförda får vi härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att 1960 års barnavårdslag måtte främst i ovan berörda hänseenden bli föremål för utredning och översyn.

Stockholm den 26 januari 1966

Mary Holmqvist

Tekla Torbrink

Bo Martinsson

Arvid Eskel

Viola Sandell

Ingvar Carlsson
